

MARIA OCHESCU

Istorie
Caiet pentru clasa a VI-a

Unitatea I – CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ 4

1.1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu	6
1.2. Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor	10
<i>Studiu de caz: Lumea nouă – cunoaștere, misionarism și exploatare</i>	14
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	16
AUTOEVALUARE	17

Unitatea a II-a – GENEZA SPIRITULUI MODERN 19

2.1. Renașterea: geneza spiritului modern, umanismul	20
<i>Studiu de caz: Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti</i>	24
Niccolò Machiavelli	26
Giordano Bruno și Galileo Galilei	28
William Shakespeare	30
2.2. Reforma și Contrareforma	32
<i>Studiu de caz: Barocul</i>	36
2.3 Absolutismul	38
<i>Studiu de caz: Soliman Magnificul</i>	42
Ludovic al XIV-lea. Palatul de la Versailles	44
Petru I cel Mare	46
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	48
AUTOEVALUARE	49

Unitatea a III-a – SPRE O NOUĂ SOCIETATE 51

3.1. Revoluția glorioasă	52
3.2. Iluminismul – rațiune, drepturi, implicarea oamenilor în viața publică	56
<i>Studiu de caz: Montesquieu, J.J. Rousseau, Voltaire</i>	60
3.3. Viața cotidiană. Opinia publică în secolul al XVIII-lea	62
3.4. Constituirea SUA. <i>Declarația de independență. Constituția</i>	66
3.5. Revoluția Franceză. De la supus la cetățean	70
<i>Studiu de caz: Declarația Drepturilor</i>	74
3.6. Napoleon I și răspândirea ideilor Revoluției Franceze în Europa	76
3.7. Revoluția industrială. Impactul în viața oamenilor	80
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	84
AUTOEVALUARE	85

Unitatea a IV-a – SECOLUL NAȚIONALITĂȚILOR 87

4.1. Statele moderne: revoluție și emancipare națională	88
<i>Studiu de caz: 1848 în Europa</i>	92
Români și modernitatea	94
Formarea statelor naționale în secolul al XIX-lea	96
4.2. Epoca Victoriană. <i>La Belle Époque</i>	98
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	102
AUTOEVALUARE	103

RĂSPUNSURI (AUTOEVALUARE) 104

Unitatea I

CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ

1.1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu	6
1.2. Marile descoperiri ale europeanilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor	10
<i>Studiu de caz: Lumea nouă – cunoaștere, misionarism și exploatare</i>	14
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	16
AUTOEVALUARE.....	17

1.1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu

Cuvinte-cheie

- portulán** – (1) hartă folosită în navigație, în sec. XIII – XVI, pe care se reprezentau amănunțit țărmurile mărilor, cu toate detaliile care interesau navigația. (2) Publicație-ghid destinată navigatorilor, care cuprinde date despre istoria, geografia, situația politică și economică ale unei regiuni sau ale unui port, cât și indicații privind zone periculoase, faruri, semnalizări, găzduiri etc.
- astrolab** – instrument folosit pentru măsurarea poziției astrilor și a înălțimii lor deasupra orizontului.

Idei-cheie

- Călătoria a reprezentat pentru omul medieval unul dintre elementele esențiale ale vieții. Tipuri de călătorii, după scopul lor:
 - comerciale – ale negustorilor;
 - pelerinaje de penitență sau în speranță vindecării la locurile sfinte, la măriile centre de rugăciune;
 - funcționale – întreprinse de suverani, pentru a-și controla vasalii, și de slujbașii regali;
 - călătorii ale nomazilor (valuri de migratori barbari);
 - călătorii de explorare ale popoarelor de navigatori nordici (vikingii, normanzii), care se avântau pe fluvii și mări în căutarea prăzii sau a aventurii.
- Călătoriile din Evul Mediu au fost marcate de primejdii: atacurile tâlhărilor, condițiile precare ale drumurilor, capriciile vremii, animalele sălbaticice.
- mijloacele de transport erau rudimentare și lipsite de confort: atelaje cu cai, corăbii etc.
- Cunoașterea lumii se reducea la hărțile celor trei continente cunoscute din Antichitate (Ptolemeu) și descrierile geografice. Hărțile maritime, portulaanele, se bazau pe informațiile navigatorilor și ale geografilor arabi.

Harta lumii după Ptolemeu – sec. al II-lea, ediția Nicolaus Germanus – 1467

sec. IX – X

colonizarea Islandei și
Groenlandei de către vikingi

1271 – 1295

călătoria
lui Marco Polo

sec. XVI

apariția
trăsuriilor

I. Examinați harta lumii după Ptolemeu, din pagina alăturată, apoi răspundeți cerințelor de mai jos.

1. Identificați continentele reprezentate pe hartă.

.....
.....

2. Apreciați corectitudinea reprezentării.

.....
.....

3. Formulați explicații pentru acest lucru.

.....
.....

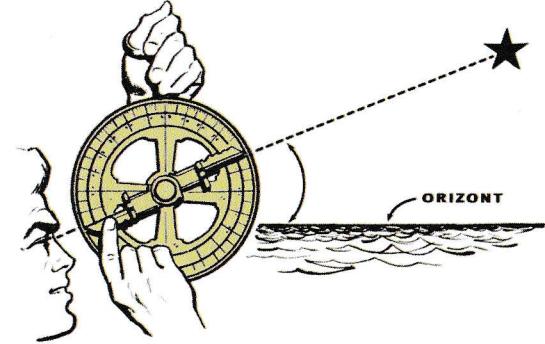
4. Enumerați continentele de pe Glob care nu sunt reprezentate.

.....
.....

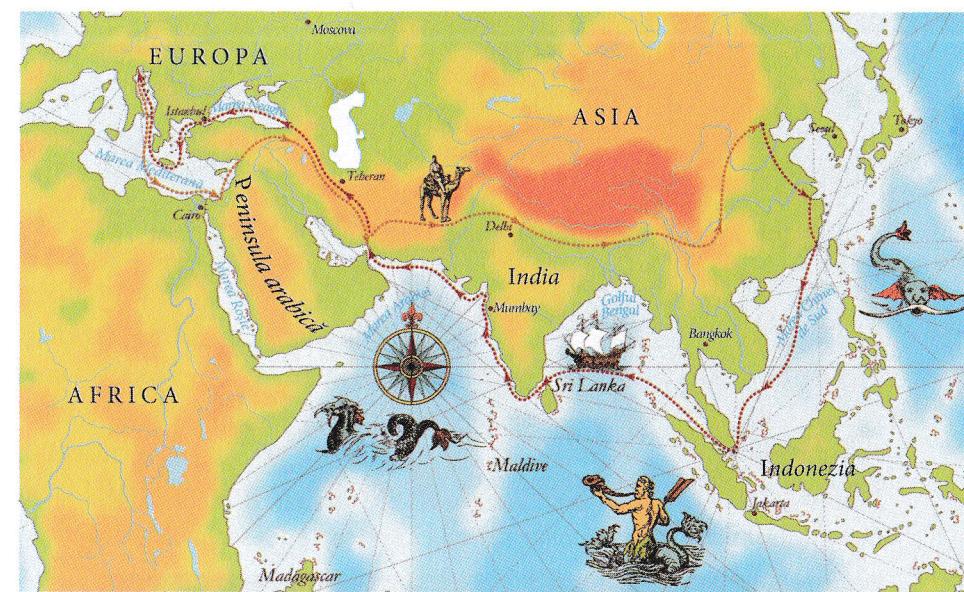
5. Formulați explicații pentru acest lucru.

.....
.....

II. Pornind de la imaginile de mai jos, care reprezintă un astrolab împreună cu schița de utilizare, și studiind și alte surse de informare (de exemplu, internetul), descrieți, într-un scurt text, modul în care era folosit astrolabul în navigație.

III. Realizați un text, cu titlul *Pe urmele lui Marco Polo*, folosind informațiile oferite de harta de mai jos.

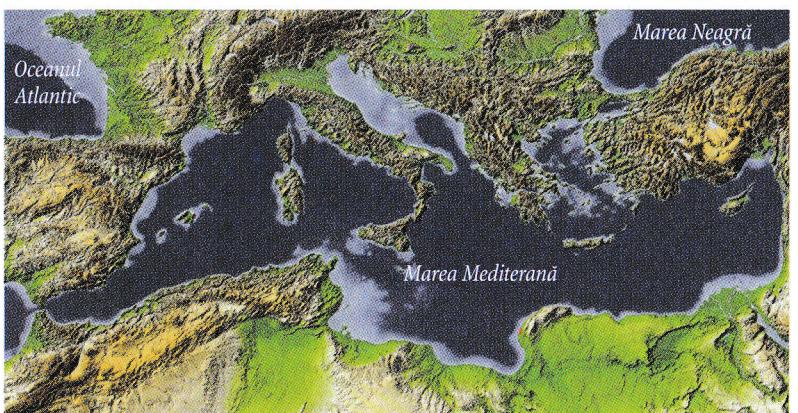
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

IV. Analizați comparativ hărțile Mării Mediterane realizate în perioade istorice distincte, prezентate mai jos. Stabiliti asemănări și deosebiri.

Marea Mediterană în Atlasul Catalan din anul 1375 (copie din sec. al XIX-lea)

Harta Mării Mediterane din sec. al XXI-lea

Asemănări:

Deosebiri:

V. Citiți textul următor și răspundeți cerințelor de mai jos.

„Pe distanțe lungi, călătorile se făceau călare (deși de multe ori chiar și negustorii mergeau pe jos) pe cai sau pe catâri; în care scop, nu numai principii întrețineau pentru uzul curții lor grajduri cu mulți cai, ci și cei care închiriau caii. Bagajele, în coșuri mari de răchită, erau duse de catâri; catârii însă duceau și coșurile voluminoase, comode, cu perne, în care luau loc femeile și copiii. Regii, prinții și marii seniori călăreau doar pe cai; demnitarii curții și înalții slujbași de stat, pe catâri. Doamnele de rang înalt – cele care nu știau să călăre – luau loc pe o pernă pusă pe crupa calului, în spatele unui paj; la fel călătoarea și soția sau fiica oricui care dispunea de un cal. Viteza cu care se putea călători, pe jos sau călare, nu depășea în medie 40 km pe zi – dacă drumurile erau practicabile.“

(Ovidiu Drimba, *Călătoriile și călătorii în epoca Renașterii*)

1. Precizați principalul mijloc de transport folosit în Evul Mediu.

.....
.....

3. Enumerați câteva soluții folosite pentru a spori confortul călătorilor.

.....
.....

4. Menționați viteza maximă ce putea fi atinsă de călători, pe jos sau călare.

.....
.....

5. Apreciați eficiența acestui mijloc de deplasare în zilele noastre.

.....
.....

.....
.....

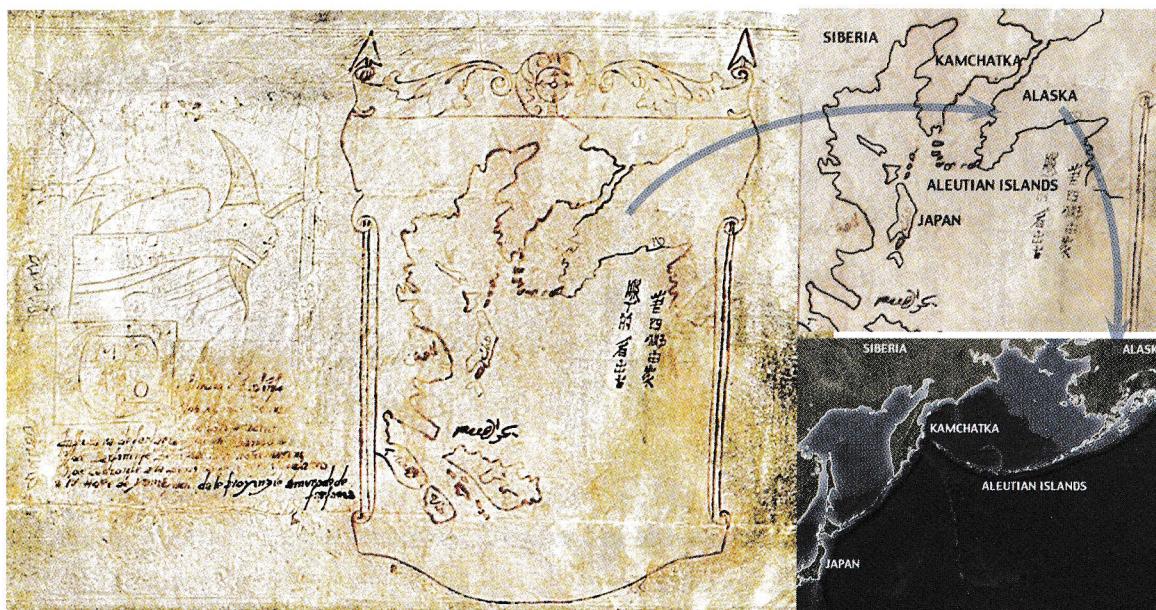
Respect pentru oameni și cărți

ISTORIA ALTFEL

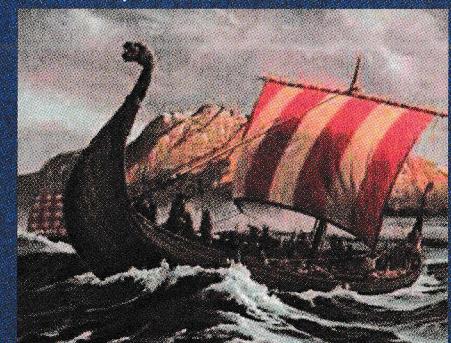
A DESCOPERIT MARCO POLO AMERICA?

Marco Polo, comerciantul venețian care s-a făcut cunoscut prin relatările despre o călătorie în China, a făcut primele însemnări concrete despre spațiul extraeuropean. Se pare însă că n-a călătorit doar în China și Asia. O nouă hartă incredibilă ar putea dezvăluia faptul că a fost, de fapt, primul european care a descoperit America cu mai mult de două secole înainte de Cristofor Columb (1492). În 1295, Marco Polo ar fi făcut cunoscute europenilor primele informații despre existența Americii de Nord. Ipoteza se bazează pe *Harta cu navă*, pe care este

reprezentată în special strâmtarea care separă Siberia de Alaska (strâmtarea Bering). De asemenea, pe document este scris încifrat numele lui Marco Polo. *Harta cu navă* provine dintr-un cufăr care a aparținut unui imigrant italian stabilit în California. Un alt element care vine în sprijinul acestei ipoteze este faptul că, deși Marco Polo n-a vorbit niciodată despre vreo descoperire făcută de el în Alaska, el le-a spus prietenilor, pe patul de moarte, că nu a descris nici măcar jumătate din căte a văzut.

Moștenire culturală

Drakkar, corabie vikingă (800 - 1100, Norvegia)

Portulan realizat de Gabriel de Vallseca în 1439 (Muzeul Maritim din Barcelona, Spania)

Caravela *Santa Maria*, cu care Cristofor Columb a descoperit America

SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ

I. CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ

	1		E																
		2	X																
		3	P																
4			A																
	5		N																
		6	S																
		7	I																
	8		U																
9			N																
		10	E																
	11		A																
		12	E																
		13	U																
		14	R																
		15	O																
		16	P																
		17	E																
		18	A																
	19		N																
	20		A																

Completați aritmogriful alăturat.

1. A făcut înconjurul lumii.
2. Extindere!
3. Rivala Portugaliei.
4. Harta portului!
5. Ocean traversat de Columb.
6. Arată nordul.
7. Aromatice.
8. Descoperitorul Americii.
9. Navigatori încercați.
10. Continent nou descoperit în secolul al XV-lea.
11. Corabie cu cărmă.
12. Civilizație precolumbiană.
13. Metal prețios căutat de europeni.
14. A finanțat descoperirea drumului spre India.
15. Aventurier spaniol.
16. Oceanul Liniștit.
17. Mijloc de transport.
18. Indispensabilă navigatorilor.
19. Posesiune.
20. Pasăre adusă din America.

I. Construiți o propoziție cu fiecare dintre următorii termeni, referindu-vă la călători și călătorii, la marile descoperiri geografice în pragul Epocii Moderne: *astrolab, portulan, burghezi, conchistador, colonie.*

- 1
2
3
4
5

II. Selectați din lista următoare noțiunile referitoare la marile descoperiri geografice: *busola, Portugalia, bancher, salariu, Magellan, Capul Bunei Speranțe, marfă, mirodenii, Imperiul Bizantin.*

-
.....
.....

III. Enumerați în spațiile de mai jos:

- trei nume de mari descoperitori

.....
.....

- trei repere geografice care au fost descoperite în secolele XV – XVI

.....
.....

- trei elemente de navigație care au favorizat marile descoperiri geografice

.....
.....

- trei tipuri de călătorii în Evul Mediu

.....
.....

- trei mijloace de transport în Evul Mediu

.....
.....

IV. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Navigatorul care a atins pentru prima dată Capul Bunei Speranțe a fost:
a) Bartolomeo Diaz; b) Vasco Da Gama; c) Fernando Magellan.
2. Călătoria lui Marco Polo a avut loc pe continentul:
a) asiatic; b) european; c) american.
3. America a fost descoperită în secolul:
a) al XIV-lea; b) al XV-lea; c) al XVI-lea.
4. În urma descoperirilor geografice, civilizațiile precolumbiene din America:
a) au fost valorizate și b) au dispărut; c) au evoluat independent conservate de europeni;
5. Statul care a avut mult de câștigat în urma descoperirilor geografice a fost:
a) Spania; b) SUA; c) Mexic.

V. Asociați următoarele cinci elemente de moștenire culturală ale societății medievale cu ilustrațiile corespunzătoare: 1. *caravela*; 2. *civilizația Maya*; 3. *astrolabul*, 4. *harta lumii după Ptolemeu*; 5. *mormântul lui Cristofor Columb*.

A.

B.

C.

D.

E.